

İÇ ENGELKÖY

86 haneli bir köy ve bu köyde yaşayan 420 kişinin duyulduğunda ben insanım diyebilen hiçbir akli başında kişi tarafından gözardı edilemeyecek kadar bir yönüyle acıklı bir yönüyle de oldukça düşündürücü ortak yaşam öyküsü. Köyün nüfusunun neredeyse tamamı yakın ya da uzak akrabaydı. Köyün en yaşlısının bile haklarında çok fazla bir şey anlatamadığı iki ailenin çok eski ve hatırlanması imkansız bir tarihte farklı yerlerden çıkıp gelerek yerleşmesiyle başlamıştı. Adını köy halkının tamamını ilgilendiren bazı olumlu gelişmelere karşı çıkan birilerinin varlığını anlatabilmek için İÇ ENGELKÖY bıraktığım köyde bugüne kadar yaşananlar. Havası güzel suyu ve yeşili bol olduğu için yerleşip yurt edindikleri ve önce mezraya elli yıl sonra da köye dönüştürdükleri bu yer ilk defa görenlerin hayran kaldığı bir cennet köşesiydi sanki. Yüksek okulda okuyan ve bu yüzden el üstünde tutulan bir kaç gencin kafa kafaya vererek yaptıkları araştırmaya göre köyün en az üçyüz yıllık bir geçmişi vardı. Köyün az ilerisindeki anayoldan araçlarıyla geçerlerken manzaranın güzelliğine imrenerek bakan ve soluklanmak için mola veren insanları farkettileri zaman derin üzüntüye boğan bir durumun her yaştan ve her cinsiyetten kanlı canlı örnekleri sıkça görülüyordu. Çocuk ya da kadınsa evlerinin hemen yanbaşında; erkeğe köy meydanında veya anayolun hemen yanındaki çardak kahvede...Çardak kahve dedikleri yeri doğuştan sakat bir üniversiteli gencin önerisiyle yapmışlardı üç yıl kadar önce. Üzeri hasırlarla örtülerek dört bir etrafı açık yazlık bir oturma yerine dönüştürülen alan benden önceki öğretmenin akıl vermesi üzerine de bir kaç masa sandalye kürsü tabure gibi eşyalar dizilerek yoldan gelip geçenlerin mola verip dinlendikleri bir yere dönüştürülmüştü. Dinlenmek için duranlar çay meşrubat yada kadınların titizlikle yaptıkları soğuk ve bol köpüklü ayrandan içerek yorgunluk atıyorlar ve bu arada köylülerle sohbet ederek dertlerini dinleyip sorunlarını öğreniyorlardı. Yaz günlerinde çardak özellikle de ayran satma işini sıraya koyarak yapan kadınlara iyi para kazandırıyordu.

Köyde yaşayanların en büyük sorunu yakın akraba evliliklerinin yol açtığı sakat doğumlardı. Önüne geçemedikleri bu durum bazı ailelerde huzur bırakmamıştı. Görmezlikten gelinmesi ve hafife alınması mümkün olmayan bu sorunun acı sonuçlarının dışında her şey yolunda gidiyordu köyde. Akraba evliliklerinin önü kesilemediği için kadınların sakat yada ölü bebekler doğmaları arada bir de erken doğum yapmaları azalarakta olsa devam ediyordu. İşlerini severek ve de bilerek yaptıkları için tüm hayvan sahiplerinin güvenini kazanmış üç çobandan biri olan Hasanın tek oğlu Cemal de akraba evliliğinin kurbanı olarak sakat doğan çocuklardandı. Beş yıl kadar önce bir kaç gün ara ile dünyaya gelen iki kız çocuğunun dışında sakat ve erken doğum vakalarına tanık olmadıkları için sevinen köy halkından her yaştan kadınlar ve belli bir yaşın üzerindeki erkekler sakat ölü ya da erken doğan fazla yaşamayan bebekler hakkında konuşurlarken sanki yıllar önce yaşanmış ve nesilden nesile anlatılarak o güne kadar gelmiş rivayetleri kendi yorumlarını katarak anlatan masalcılara benzemeye başlamışlardı.

Köylerde bir takım ilginç yaşanmışlıkların masala rivayete dönüştürülerek anlatılması sık rastlanan bir durumdu. Yaşananlardan daha ciddi ve doğru dersler çıkarılıyorsa neden olmasındı. Bu köyde de diğer çocuklardan her yönüyle farklı bir çocuk zaten vardı ve çok daha acı bir yaşanmışlığın sonucu olmasına rağmen yol açtığı ve de içinde bulunduğu durumları tam olarak kavrayabilme yaşından uzak olduğu için son derece rahat görünüyordu. Rahat görünmesinin yanısıra da boyundan büyük bir iş başarmanın gururuyla zaman zaman kasılarak köy meydanında dolaşıyordu.

Doğmak için acelesi olan ve bu yüzden annesinin hastahaneye yetiştirilmesine izin vermeyen götürüldükleri aracın içinde tam olarak doğum servisine yüz metre kalmışken dünyaya gelmek istediği için annesinin ölümüne sebep olan Cemalden söz ediyorum.Cemal üç yıldan beri öğretmeni olduğum köyün bir çok özelliği kendinde topladığı için göze batan az sayıda çocuğundan biri kimilerine göre de uğurlu uğursuz pek çok özelliğe sahip bir kaç yaşının içinde birinciydi.Herkesi hayretler içinde bırakan bazı özelliklere sahip olan Cemal bir iki yaşlı ve çok bilmiş kadına göre gencecik annesini öldüren ve babasını genç yaşta karısız bırakan uğursuz bir çocuktur.Değişik bir bakış açısına göre de Cemal annesizliğin ve annesinin ölümüne yol açmış almanın ezikliğini ilk günden beri içinde hissedilen ve bu duyguya bir anlam vermekte zorlanan zavallı bir çocuktur.Zaman zaman kendisi gibi özürlü olan bir kaç yaşından çok daha hırçın olması ve yaramazlık sınırını aşarak başta babası olmak üzere bir çok yetişkinin sabrını taşıracak işler yapması onun annesiz büyüyen ve babası bir daha evlenmeyi düşünmediği için annesiz büyümeye mahkum olan ve bu yüzden de olsa anlayışla yaklaşılması gereken bir çocuk olduğu gerçeğini değiştirmiyordu.

Cemal'in görenleri hayrete düşüren fiziksel kusuru sağ ayak parmaklarının bitişik ve de altı adet olmasıydı.Öğretmeni ve müdürü olduğum ilkokuldan iyi bir derecede mezun olan Cemal'in dış görünümüyle ilgili sorunları bu kadarla da bitmiyordu.Boyu normalden hatırı sayılır ölçüde kısaydı ve sol bacağına beş santim kadar kısalığın yanısıra ayak bileğinden itibaren içe dönüklük vardı.Fiziksel eksikliklerinin Cemal'i çok da fazla etkilemediğini görebiliyordum.Zaman zaman kendinden büyüklerle bile hiç korkmadan tuttuğu kavgaların dışında.

İlgili sağlık kuruluşları köydeki bazı fiziksel engellilere yaşamlarını kolaylaştırmak için ihtiyaç duydukları araçları geçen aydan itibaren dağıtmaya başlamıştı.Bir kaç hatırı sayılır duyarlı insanla birlikte başta vali olmak üzere ildeki yetkililerle görüşmemizin hemen ardından başlayan bu uygulamayı kampanyaya dönüştürmenin yollarını arıyordum.Gerçekleştirmeyi düşündüğüm kampanyada okul dışı saatlerinin bir çoğunu çobanlık yapan babasına yardım ederek geçiren Cemal'in hikayesini kısaca anlatmayı ve gerekli maddi desteği sağlayabilirsem afiş gibi kısa film gibi tanıtım yöntemlerinde onun top peşinde koşarken ve çobanlık yaparken çekilmiş görüntülerinin yanısıra < daha iyi koşmak oynamak ve babama yardımcı olmak istiyorum siz de bana yardım edin > cümlesini kullanmayı veya bu cümleyi ona söyletmeyi aklımdan geçiriyordum.

Geçimini çobanlık yaparak sağlayan Hasan'ın bir yaşına kadar komşu ve akraba kadınların elinde büyüyen oğlunu; havaların ısınmasını fırsat bilerek yanında götürdüğünü ve düşe kalka yürümeyi öğrenmesi için çimlerin üzerine bıraktığını ve de beslenme altını temizleme gibi zorunlu hallerin dışında hiç karışmadığını her gördüğümde elini öpüp hayır duasını aldığım Hacı Ana dan birkaç defa dinlemiştim.Duyduklarım beni hiç şaşırtmamıştı ve de şaşırmak bir yana nur yüzlü Hacı Ananın söyledikleri başkalarından duyduklarımınla birleşince güçlü bir sevinç fırtınası esmişti içimde.Cemal'in en güzel günleri koyunların kuzulama döneminden kısa bir süre sonra başlamıştı bana anlatılanlardan çıkardığım sonuca göre.Kuzuların arasında emekleyen ve onlar gibi düşe kalka yürümeye çalışan bir bebek.İncecik sesleriyle meleyerek sağa sola koşuşturan ve en ufak bir çıtırtıda annelerinin yanına koşan veya annelerini çağıran kuzucuklar Cemal'in arada bir acaip sesler çıkararak onları çağıran ve peşlerinden gitmeye kalkışan gelmediklerinde yada içlerinden birine yetişemediğinde ağlamaya başlayan Cemal de onların dikkatini çekmişti babasının gülererek anlattıklarından aklımda kaldığı kadarıyla.Cemal'in süt dolu biberonunu bir kuzucuğa uzatıp ona süt içirmek istemesini Hasan'dan dinlerken çocuk olmak işte böyle bir şey diyerek gülümsemiş ve öğrencimin duyarlılığının hiç azalmadan devam ettiğini bilen bir kişi olarak onunla bir kez daha gurur duymuştum.Biricik oğlunun çimlerin üzerine uzandığı ve bazen de kuzucuk arkadaşlarıyla oynadığı yerin az uzağındaki bir taşın üzerinde oturan Hasan onun daha önce hiç duymadığı biçimde gülüp çığlıklar attığını duyunca ne olup bittiğini anlamak için dönüp baktığında bir de ne görsün.Bir kaç yavru kuzu Cemal'in yüzünü gözünü ve elinden düşürdüğü biberondan bacaklarına yayılan sütü yalıyormuş.Onu yakından tanıyanların dediğine göre Cemal'in koyunlarla ve özellikle de koyunların mini minnacık yavrularıyla oyun arkadaşlığı ve zamanla vazgeçilemeyecek bir hal alan dostluğu o günlerde bir zorunluluğun sonucu olarak başlamış ve hiç azalmadan bu günlere kadar gelmişti.Cemal'in kuzuların dilinden anladığını ve onlarla konuştuğunu iddia edenler bile vardı köylülerin arasında.

Bazı günler dolaşmaya çıktığımda yolu biraz daha uzatarak Cemal ile babasının sürüyü otlattıkları yere kadar yürüyordum.Cemal'in iki aylık kuzularla nasıl oynayıp anlaştığını görmek bana müthiş bir keyif veriyordu.Cemal'in sesini duyan geliyordu.Anladığım kadarıyla kuzucuklarda ve onları sevgiyle kendine bağlayan Cemal de hallerinden memnundular.Sadece son anda farkedemediğim biri hariç.Hani her yerde ve her şeyde ters giden bir durum olur derler ya.Tam da bu sözü doğrulayacak biçimde dünyaya gelmiş bir kuzucuk duruyordu Cemal'in ve onunla oynaşan dostlarının bir kaç metre ilerisinde.Yanlarına sokulmaya cesaret edemediğini anladığım kuzunun sol arka ayağı yoktu ve bu yüzden yürümek ona oldukça zor geliyordu görebildiğim kadarıyla.Kuzucuğun zavallılığına ve masum duruşuna daha fazla dayanamadığım için Cemal'e seslenmiş ve o biraz beklesin karşılığını almıştım.Onun adı gariban o benim kader arkadaşım onunla ben birbirimizi çok seviyoruz açıklamasını yanıma oturduğu gibi yapan Cemal'in ilk işi az ileride sırasını bekleyen hasta gibi dikilip duran kuzucuğu yanına çağırmak olmuştu. Üç bacaklı olduğu için yürümekte zorlanan ve bu yüzden kalabalığa sokulmayan gariban birdenbire hareketlenip meleyerek yanımıza gelip bir bana bir de Cemal'e bakmaya başlamıştı. Cemal'in kuzularla olan yakınlığı köydeki büyük küçük herkesin dikkatini çekmeye başlamıştı. Ben Cemal'de var olan bu özelliğin altında hiç bir şeytanlık ya da olağanüstülük

aramıyordum. O hassas bir çocuktü ve bu yüzden diğer canlılar ile özellikle de canlıların yeni doğmuş yavrularıyla, yavru kuzularla yakınlaşması son derece doğal bir durumdu.

Arada bir uğramayı akıl edenlerin dışında geleni gideni çokta fazla olmayan köyde her şey yolunda gidiyordu. Havanın güzel gitmesini ve aşırı sıcakların henüz başlamamasını fırsat bilen çocuklar gün boyu bir topun peşinde koşup duruyorlardı. Köyün ilkokul çağındaki kızları bile futbol oynamaya merak satmıştı. Kızlı erkekli yaşlılarıyla oyun oynamaya çok az zaman ayıran Cemal boş vakitlerinin neredeyse tamamına yakını babasının sürüyü götürdüğü yere bazen tek başına bazen de sürünün peşine takılarak gidip kuzu arkadaşlarıyla koşmaca kovalamaca ve melemece adını verdiği oyunu oynayarak geçiriyordu. En zeki ve yaratıcı üç öğrencimden biri olan Cemal’i iki defa uzaktan izleme fırsatı bulduğum ve bu yaptığımızın ismi ne diye sorduğumda melemece cevabını aldığım oyununun temel özelliği tek tek veya hep birlikte melemektir. Cemal bunu çokta güzel başarıyor ve yavru kuzular gibi meleyerek onların en azın birkaç tanesinden aynı tonda karşılık alıyordu. Sürüyle geçirdiği zamanın son yarım saatine yakın bir bölümünü ise her zaman olduğu gibi ben de burdayım dercesine arada bir meleyip kendini hatırlatmanın dışında bir şey yapmadan تنها bir köşede duran üç bacaklı arkadaşına ayırmayı ihmal etmiyordu. Çok sesli koro provasına benzettiğim oyununun ilgi çekiciliği bir yana diğer kuzuyla aralarında oluşan karşılıklı yakınlık benim çok daha dikkatimi çekmeye başlamıştı. İkisinin arasında çok az insanın anlayabileceği bir yakınlık vardı görebildiğim kadarıyla. Hem de iki insan arasında olsaydı adına kara sevda denilebilecek kadar ciddi derin ve sessiz bir yakınlık. Günlerden cumaydı. Hiç unutamam o günü. Köyün sözü dinlenen yaşlılarından birini de yanına alarak camiden hepimizden önce çıkan muhtar herkesin anayolun kenarındaki çardakta toplanmasını isteyen kısa bir konuşma yapmıştı. Dediğine göre konu çok önemliydi. Muhtarın merak uyandırarak çardakta toplamayı başardığı çoğu yaşlılardan oluşan yaklaşık elli kişilik kalabalığa söyledikleri daha hava kararmadan yani çardakta toplanan erkeklerin bir kısmı evlerine dönmeden her yere yayılmış, dışarıda bir yerlerde günlük işleriyle uğraşanların kulağına kadar gitmişti. Haftanın üçüncü günü köye önemli adamlar gelecekmiş ve bu yüzden misafirlerin şanına uygun bir karşılama töreni planı hazırlığı yapmak lazımmiş. Babasının az ilerideki toprak yoldan geçen bir köylüden duyduğu ve oğluna anlatmaya çalıştığı bu haber çok ta fazla bir şey anlamamasına rağmen Cemal’in hoşuna hiç mi hiç gitmemişti. Cemal hoşlanmamakta haklıydı. Köylerinin bağlı olduğu ilçeden şehirden ya da Ankara’dan ne zaman birileri gelecek olsa babasının çobanlık yaptığı sürüden, gelen misafirlerin sayısına ve önemine göre bir ya da birkaç koyun veya kuzu eksiliyordu her defasında. Muhtarla ikinci kez bir araya gelen köylüler birkaç kişinin farklı gerekçeler öne sürerek karşı çıkmalarına rağmen oy çokluğuyla karar almışlardı. Adet bozulmayacaktı. Köylerini ziyaret edecek olan şehrin yeni valisiydi. Anladığım kadarıyla da Vali bey bu geziyi yardımcıları ve bazı resmi kurumların müdürleriyle birlikte sorunları yerinde tespit etmek ve halkla tanışmak için düzenlemişti. Daha ortada kesinleşmiş hiçbir şey yokken kimin tarafından ne zaman söylendiği belli olmayan belki de birinin uydurduğu ya da olacaksa bu olsun cinsinden tahmin yürüterek kurduğu düşünölen bir cümle yayılmaya başlamıştı ağızdan ağıza kulaktan kulağa birkaç insanın bir araya geldiği her yerde. Misafirlerle ilgili bir takım planlar yapılırken Cemal’in üç bacaklı arkadaşının kesilmesi konuşulmuştu köyün birkaç

yaşlısıyla muhtarın bir araya gelip Vali bey ve yanındakiler için ne yapabiliriz sorusuna cevap aradıkları toplantıda. Konuşulan onca konunun arasında sanki en önemlisi zavallı kuzunun kesilmesiymiş gibi sarfedilen bazı cümleler yaşlıları tarafından yaramaz çocuklara özgü bir dille yeniden kurularak Cemal'e yetiştirilmişti. Birbirlerini kızdıracak bir şeyler bulmakta ve hatta icat etmekte zorlanmayan yaşlılarının nakarat gibi tekrarladıkları birkaç cümleden anladığına göre zavallı arkadaşı gelecek olan misafirlerin şerefine kesilip yemek yapılacaktı. Bu söylentiye ben de duymuştum ve duyar duymaz da Cemal'in bu sözleri duyduğunda nasıl bir tepki vereceğini ve en yakın arkadaşını kaybetmemesi için ne yapabileceğimi düşünmeye başlamıştım. Kesilmesi düşünülen hayvan yetişkin bir koyun olsaydı ve misafirleri davullu zurnalı karşılama töreni esnasında kurban edilecek koyunlardan biri olsaydı Vali beyden onun ve diğerlerinin hayatını bağışlaması istenebilirdi. Zavallı kuzucuk bir gün önceden kesilecekti. İki odalı öğretmen evimin kapısı güçlü olmayan bir elin sinirli öfkeli darbeleriyle, vuruşlarıyla çalınmaya başladığında gelenin kim olduğunu anlamakta gecikmemiştim. Cemal benden yardım istemeye gelmişti. Oldukça sinirli, kızgın ve biraz da ağlamaklıydı. Onu dinledim sakinleştirdim ve az da olsa gülümsetmeyi başardım. Dediğine göre babası bile yardımcı olmak istememişti bu en zor gününde ona ve en yakın arkadaşım dediği zavallı kuzucuğa. Köyden bir kızı sevseydin ve o da senin sevgine karşılık verseydi kızın ailesi hayır deseydi ben sana yardımcı olurum kızı kaçırdım demem yaşı küçük öğrencimi mahcup mahcup gülümsetmişti.

Aslında aynı şeyi belki bu durumda da yapabilirdik. Kalk gidiyoruz dememle canlanan Cemal'in elini tutup adeta sürükleyerek babasının yanına gittik. Babasından kuzunun sahibiyle görüşmesini ve kuzuyu satın almak istediğimi ona bildirmesini biraz da sert bir dille istedim. Fiyatı ne olursa olsun diye eklemeyi de ihmal etmedim. Bir sonraki gün kuzu benim olmuştu. Cemal de kuzumun yeni gönüllü çobanı. Kuzumu her gördüğümde daha bir anlamlı melediğini fark ediyordum. Her ikisi de bana seni seviyoruz dercesine bakıp melemece oynamaya devam ediyorlardı. Yeni görev yerime gittikten üç ay sonra aldığım mektubun içinden çıkan ve siyah beyaz bir filmin birbirinin devamı olan üç karesi gibi çekilmiş fotoğraflarından anladığım kadarıyla Cemal ile kuzucuğu beni unutmuyacaktı. Bende onları hiçbir zaman unutmuyacaktım. Bu arada unutmadan söyleyeyim Sayın Vali ve yanındakiler onlar için kesilmesi düşünülen koyunları bağışlamışlar ve daha da önemlisi köydeki tüm engellilerin sorunlarını bir an önce çözme sözü vermişlerdi. Bu demekti ki bazı engellilerin tekerlekli sandalyeleri belki de akülü arabaları olacaktı.

SON

